

Cuba si – Kuba, igen...

Oroszy Csaba vizuális felfedezőútja a valóságban és a legendákban

Cuba – kiállítás a zalaegerszegi Városi Kiállítóteremben

Lehet-e ma vidéken élve képzőművészként karriert befutni? Nehezen... Persze, tudnánk azért nevet mondani. Keserü Ilona, Pinczehelyi Sándor Pécssett, Földi Péter Somoskőújfalun, Ujházi Péter Székesfehérváron, vagy Somogyi Győző Salföldön vált országosan, sőt, nemzetközileg számon tartott mesterré. Szentendrét nem érdemes külön említeni, hisz a helyi tradíciók már a két világháború között túlnőttek a város keretein. De a rangos társaságból is kiemelkedik Aknay János. A névsor kissé szubjektív, mégis jó arra gondolni, hogy van „kitörési pont”, van lehetőség. S azért mindig történnek biztató fejlemények. A negyvenes-ötvenes generáció néhány kiemelkedő képviselője nem adja fel, rendíthetetlenül dolgozik, bízva nem csak a szakmai figyelem felkeltésében, hanem a sokszor rejtőző műgyűjtők érdeklődésében is. Ezek közé sorolom a szombathelyi Oroszy Csabát,

aki képes volt az elmúlt 15 évet a felkészülésre, az erőgyűjtésre fordítani. A tanulmányok fontos állomása volt a pécsi egyetem mesterkurzusa, ahol Keserü Ilona tanítványaként szerzett diplomát. S mintha mostanában érnének be ennek a folyamatnak az eredményei. 2010-ben nagysikerű, átfogó jellegű tárlatot rendezett a Szombathelyi Képtárban. Csak mellesleg: 11 éve nem volt önálló kiállítása (más kérdés, hogy számos régiós fórumon találkozhattunk feltűnést keltő műveivel) –, s ennek a visszahúzódnak is van értelme: rendszerint nagyobb ciklusokban gondolkodik. Így álltak össze a román és párizsi képek, s most egy újabb (vizuális) kaland lecsapódása: a 2009-es kubai utazásának élményeiből létrejött gazdag műtárgygyűjtemény. Nem véletlenül került – szinte első alkalommal – bemutatásra ez a zavarba ejtően sokszínű, sokrétegű kollekció a zalaegerszegi

Városi Kiállítóteremben, sokan tudják róla, hogy a megyeszékhelyen született, s ma is sok szállal kötődik a városhoz.

Cuba... A távoli, ismeretlen és mégis ismerős ország. A szivar, a rum és zene – mint hosszú idő óta élő sztereotípiák. S az újabbról sem feledkezzünk meg: Castro, Che Guevera, rakétaválság, kubai szocializmus. Ez utóbbi is jelen van Oroszy Csaba képanyagában, igaz, sajátos, felbomló állapotban. Egy kicsit emlékeztetve a mi rendszerváltás előtti időszakunkra.

Meglepetés a tömény látványelemek sokasága. Az élménynek nem csak intenzitása, extenzitása is van. Zavarba ejtő sokféleség. Fotó, „megdolgozott” fotó, rajz, festmény, installáció, assenblage (tárgykollázs), szobor – mind azt szolgálják, hogy a benyomások, hangulatok, vélemények, politikai állásfoglalások vizuális formát nyerjenek. Mintha a festő bizonyítani kívánta volna tehetségének allround jellegét, és ez sikerült neki. A primér élményt a fotók adják vissza. Utcaképek, öreg amerikai kocsik, díszes hintó, roncstelep, mozdonytemető, graffiti – idős, barázdált arcú asszony, rumbatököt rázó, fogatlan zenész, s nem maradhat el a szivarozó férfi és nő. Portrék, a végtelenségig. A kubai jellem, alkat, karakter. Kíméletlenül, leleplezően.

A tárgyak sem maradnak ki. (Egyik riportban olvastam Oroszyval kapcsolatban: amihez hozzá nyúl, műtárggyá változik.) A Cuba-oltár valójában egy „klasszikus” installáció. Helyi rekvizitumokkal, piros és sárga festett

fa konstrukció, szalagok, díszek, gunyoros tisztelgés a bálványok előtt. Aztán váratlanul egy „művészkönyv”: Ciego de Avilla kódexe. Képes magazinokból tömörítve. A kubai hímezés/szöttes az apró részletek, miniatűrök leképezése. Találunk ezek közt motívum-gyűjtést, matador-igazolványképet, kollázst, képregény-figurákat. S egy ironikus, csocsóra festett Castro képet, No pasaran címmel. Megjelenik a Cukornádárus paradigmája. A Cuba Coca. Mindaz, ami ezt a szocio-kapitalizmust jellemzi.

Láthatunk öt kockát egy elképzelt Cuba rajzfilmből. A Cuba-szatyor (tárgykollázs) szintén ennek a kaotikus köznapiságnak emlék-lenyomata. És végre a festő is szóhoz jut: egy lenyűgöző portré-sort láthatunk, a kubai emberekről. (Egyik-másik alakba szombathelyi pályatársai fizimiskáját csempészi.) A fő nézet művei – festmények – már komolyabbak: az identitás kérdését feszegetik. A szivarozó férfiportré, erőteljes, expresszív stílusban megfestve, vagy gunyoros cigarettázó szfinx, szinte karikatúraszerű megjelenítése, a sztereotípiák kimúlásáról szól. Az Önök kicsodák? című festmény – melyen Che, a Zenész és Az Oroszy látható – sajátos szembesítés, szembesülés – a nézővel. Mi vállaljuk magunkat, a politikus, a zenész és a festő, de te, a néző – igen?

Már-már követhetetlen az a vizuális „körhinta”, amibe nézőit beülteti a művész. Az európai kultúra asszociációs köre keveredik a kubai történelem valódi és képregény

Részlet
Oroszy Csaba
kiállításából

mítoszával. (Cubai patokrátor, Hatuey a máglyán) (Hatuey az 1500-as években folyó kubai függetlenségi harc első kivégzett hőse.) Szobra – kék mintás pop art stílusban – szintén ironikus kontextusban jelenik meg.

A festő-hírmondó nem tud betelni ezzel a világgal. Portrék sora – ismerős és ismeretlen nevekkal. (Carlos Perezről tudni illene, hogy a veszprémi kézilabdacsapat kettős állampolgárságú játékosa.) Karakterek jelennek meg, mint a kabinos, az öreg hölgy, a hentes, a pecaboltos, a mosogatónő. Ebben a térbeli és időutazásban feltűnik José Martí, Che Guevera (katonaládája), s jellegzetes állatok, disznó és a leguán.

Oroszy Csaba – aki számomra a született festő, egy vonzó, egyedi eklektika megteremtője – ez úttal kiélte szertelen játékoságát, a hódolat és az ironia nyelvén fogalmazva meg: mit jelentett számára a kubai út, a kubai emberekkel, (tömeg)kultúrával való találkozás. A hanyatló szocializmus, a haldokló diktatúra díszletei közt.

Részlet
Oroszy Csaba
kiállításából

